

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

**на тему: «МІЖНАРОДНА ВАЛЮТНА СИСТЕМА: СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Виконавець:

студентка 47 групи ЦЗФН

Басмаз Ілайда _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри МЕВ

Тарасевич Наталія Вадимівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Світова валютна система є сутнісною основою функціонування міжнародної економіки, опосередковує майже всі економічні відносини між країнами. Валютні відносини між країнами пов'язані з обмінними курсами валют, валютний фактор набув останнім часом великого значення та швидко впливає на національні економіки окремих держав і на економічне становище у світі в цілому.

Актуальність теми роботи полягає в тому, що, незважаючи на те, що в даний час існує дуже багато публікацій у науковій, навчальній літературі, а також у періодичних економічних виданнях, вчені та фахівці, які займаються цим питанням, не дійшли єдиної думки про шляхи найкращого функціонування світової валютної системи. Масштабні трансформації, що відбуваються в сучасній економіці, значною мірою пов'язані зі змінами світової валютної системи. Аналіз якісних напрямків її розвитку дозволяє оцінити можливу трансформації механізму її функціонування.

Недосконалість світової валютно-фінансової системи і відставання процесу її пристосування до сучасних умов існування світової економіки з'явилися основними причинами кризових явищ, що відбуваються на глобальних і регіональних фінансових ринках. Виникла потреба у радикальному оновленні існуючої системи світової валюти через приведення її у відповідність до основних критеріїв сучасної світової економічної архітектури, а саме демократичності, конкурентності, цивілізованості, легітимності та підзвітності світовій спільноті.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на вирішення питань подальшого розвитку міжнародної валютної системи.

Для поставленої мети вирішуються наступні **завдання**:

- теоретично обґрунтувати поняття валюти та валютних відносин у міжнародній сфері; економічна сутність валютної системи, її види та елементи; функції світової валютної системи;
- дослідити практичні аспекти функціонування міжнародної валютної системи в умовах глобалізації; інтеграційних процесів та функціонування регіональних валютних систем;
- визначити протиріччя функціонування та перспективні напрями розвитку світової валютної системи.

Об'єктом дослідження є міжнародна валютна система.

Предмет дослідження - економічні основи функціонування міжнародної валютної системи.

Методи дослідження: Метод системно-аналітичний; метод порівняння для визначення причин та ступеню впливу динамічних змін і відхилень; метод угруповань - для систематизації фактичних даних; метод табличного відображення аналітичних даних - для відображення аналітичної інформації.

Інформаційну базу досліджень складають законодавчі та нормативні акти України з питань функціонування формування валютних відносин та функціонування валютних систем, постанови НБУ щодо валютного регулювання, відкриті статистичні джерела, наукові праці вітчизняних, зарубіжних вчених у сфері функціонування міжнародної валютної системи.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає у визначенні особливостей функціонування міжнародної валютної системи, аналізі тенденцій і напрямків сучасного стану та розвитку світової валютної системи. Результати даного дослідження можуть бути використані при здійсненні оцінювання подальших перспектив та напрямів розвитку світової валютної системи, проблем і протиріч її функціонування.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменування). Загальний обсяг роботи становить 82 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 7 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ**» розглядаються теоретичні основи функціонування міжнародної валютної системи: розглянуте поняття валюти та валютних відносин у міжнародній сфері; досліджена економічна сутність валютної системи, її види та елементи; охарактеризована світова валютна система та її функції.

У другому розділі «**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**» проаналізовано практичні аспекти функціонування міжнародної валютної системи в умовах глобалізації: розглянуті етапи еволюційного розвитку світової валютної системи; зроблена оцінка сучасного стану розвитку міжнародної валютної системи; досліджені інтеграційні процеси та основи функціонування регіональних валютних систем.

У третьому розділі «**НАПРЯМИ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ**» запропоновано напрями перспективного розвитку міжнародної валютної системи; надана оцінка протиріч функціонування та проблем розвитку світової валютної системи; визначені напрями трансформації світової валютної системи та перспективи її розвитку в умовах глобалізаційних процесів.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведення дослідження теоретичних основ функціонування, стану та перспектив розвитку міжнародної валютної системи, можна зробити наступні висновки:

Із розвитком процесів інтернаціоналізації та глобалізації поступово утворилися відповідні форми організації валютних відносин — валютні системи. Валютну систему можна розглядати з економічного та організаційно-правового погляду.

З економічного погляду валютна система — це сукупність валютно-економічних відносин, що історично склалися на основі інтернаціоналізації господарських зв'язків. З організаційно-правового погляду валютна система-державно-правова форма організації валютних відносин країни, що склалася історично на основі інтернаціоналізації господарських зв'язків і закріплена національним законодавством з урахуванням норм міжнародного права.

Залежно від територіальної належності розрізняють наступні валютні системи: національна; регіональна; світова.

Національна валютна система — це сукупність економічних і грошово-кредитних відносин, що передбачають функціонування валюти для забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків країни. Регіональна валютна система — це сукупність валютно-економічних відносин між країнами певного регіону, що закріплені комплексом спільних міждержавних угод.

Світова валютна система - це форма організації міжнародних валютних відносин, обумовлена історичним розвитком світової економічної системи та закріплена міжнародними угодами. За сутністю світова валютна система — це сукупність національних і міжнародних валютно-економічних відносин, які закріплені в міжнаціональних і міждержавних угодах і підтримуються більшістю країнами світу.

Валютна система як форма організації валютних відносин передбачає наявність суб'єктів та об'єктів цих відносин, інструментів та кінцевої мети управління, що є специфічними залежно від виду валютної системи.

Суб'єктами валютних відносин є їх учасники та регулюючі органи. Учасниками можуть бути фізичні особи, юридичні особи у вигляді підприємств різних галузей економіки та форм власності, фінансово-кредитні інститути, держава. Регулюючими органами виступають органи валютного регулювання та валютного контролю у рамках відповідної валютної системи — центральні чи національні банки та уряди, а також міжнародні валютні та фінансово-кредитні організації. Об'єктами валютних відносин є: механізми курсоутворення та режими валютного курсу; умови конвертації; валютні обмеження; міжнародні кредити та розрахунки, інвестиції; порядок участі іноземного капіталу тощо.

Кінцевими цілями управління валютними відносинами у межах валютної системи є її стабільність та позитивний вплив на макроекономічні показники, тобто зростання валового внутрішнього продукту країн, золотовалютних резервів, залучення іноземних інвестицій, розширення експортно-імпортних операцій тощо.

Існує п'ять типів валютних систем: система «вільного плавання»; система фіксованого стандарту; система одно валютного стандарту; керована міжнародна система; система єдиної валюти.

Світова валютна система діє як грошова система окремої країни і виконує схожі функції, основними з яких є: сприяння розвитку товарообмінних операцій; встановлення правил і механізмів для забезпечення співвідношень між національними грошовими відносинами; здійснення платежів для покриття угод; забезпечення стійкої одиниці вартості і стандарту відкладених платежів.

Міжнародна валютна система як форма організації валютних відносин обумовлена історичним розвитком світової економічної системи, тому її стабільність та надійність залежить від відповідності принципів функціонування потребам розвитку світового господарства.

Сучасна міжнародна валютна система ґрунтується на режимі плаваючих валютних курсів: ціну валюти визначає насамперед валютний ринок. Сучасна валютна система має наступні основні характеристики: гроші повністю відокремлені від будь-якого матеріального носія; інформаційні та телекомунікаційні технології дозволили об'єднати грошові системи різних країн у єдину глобальну фінансову систему.

Міжнародний валютний ринок об'єднує безліч учасників валютообмінних операцій: обороти ринку зросли як на біржовому, так і на позабіржовому сегменті. Незважаючи на прогресивну динаміку в розвитку валютного ринку, більша частина світових валютних операцій (понад 90%) здійснюється на неорганізованому (міжбанківському) валютному ринку.

На міжнародному валютному ринку здійснюються операції з валютою, які є контрактами агентів світового валютного ринку. У структурі валютних інструментів значна позиція належить валютним операціям типу «своп» - 47,1 % загального обігу валютного ринку. Домінування операцій «своп» зумовлене використанням даного виду інструментів ринку для забезпечення міжбанківських та позабіржових форвардних угод. Іншим важливим елементом позабіржового ринку валютних інструментів є валютні операції типу «спот», які займають 33,9%. У структурі валютних операцій ринку України основну частину складають операції «спот» - 55,9 % загального обігу валютного ринку. Значну питому вагу на валютному ринку займають також валютні операції «своп» - 40,1% світового валютного ринку.

Важливою тенденцією сучасного міжнародного валютного ринку є скорочення питомої ваги традиційної междилерської (міжбанківської) торгівлі. Клієнтські операції мають найбільший потенціал розвитку: приблизно 30% міжнародного валютного ринку в США та більше 40% у Великобританії припадає саме на такі операції з фінансовими і нефінансовими установами (клієнтами). Характерним є те, що валютний ринок України переважно є міжбанківським валютним ринком - більше ніж 70% загальних валютних операцій є міжбанківськими операціями з іноземною валютою.

На міжнародному світовому ринку спостерігаються процеси значної глобалізації валютних операцій. Збільшення обсягів торгівлі валютними цінностями відбувалося як на національному, так і на міжнародному ринках світового валютного ринку.

За період дослідження відбулися значні зміни в структурі обсягу валютних операцій - зменшення обсягів валютних спот-операцій, конверсійних операцій, скорочення міждилерської торгівлі на валютному ринку. Сучасний світовий валютний ринок характеризується також недостатнім рівнем автоматизації глобальних та регіональних банків у порівнянні з валютними хедж-фондами.

Розрізняють світову, регіональну та національну валютні системи. Регіональна валютна система сформувалася як форма організації валютних відносин, регульованих міждержавними угодами. Регіональна валютна система істотно впливає на національні економіки, оскільки є механізмом, який їх пов'язує. Регіональна система є частиною світової грошової системи, але при цьому має відносну самостійність і здійснює зв'язок економік даних країн зі світовим господарством. Регіональна валютна система виникає та функціонує у процесі економічної інтеграції, існують три можливі сценарії формування нових регіональних валютних систем: азійський континент, північноамериканський континент та південноамериканський, африканський континент та європейська валютна система.

Поточний стан світової валютної системи сьогодні є достатньо нестабільним, який найближчими роками чекають серйозні зміни. Їх рушійним фактором є наростаюча невідповідність конфігурації сучасної валютної системи, що сформувалася в основних рисах у середині минулого століття і базується на доларі США як ключової валюті. У глобальній економіці з'явилися нові великі гравці, насамперед країни Азії, чії валюти зміцніли, проте на глобальному рівні поки що практично не представлені.

Серед сучасних протиріч функціонування світової валютної системи можна виділити наступні: сучасна світова валютна система не відображає стан світової реальної економіки; посилення нестійкості міжнародної валютної системи; необґрунтованість виняткової «преференції» долара; надмірне накопичення в окремих країнах офіційних інвалютних резервів.

У сучасних умовах спостерігається трансформація світової економіки на нову модель багатокладної системи транснаціональних та національних елементів, що є складовими частинами світової спільноти та валютно-фінансового та кредитного простору.

В цих умовах глобальних трансформацій виявилась неефективність існуючої міжнародної валютної системи та можливі напрямки її реформування: перший напрям – розширення кошику валют Спеціальних прав запозичення (СПЗ) з метою більш адекватного відображення ситуації у світовій економіці; другий напрям – диверсифікувати міжнародні валютні резерви за допомогою створення наднаціональної валюти; третій напрям – перехід світової спільноти на єдину світову валюту. Відповідно є три основні сценарії розвитку міжнародної валютної системи: збереження за доларом функцій домінуючої резервної валюти; виникнення світової валютної системи з безліччю резервних валют; створення наднаціональної міжнародної валюти.

АНОТАЦІЯ

Басмаз Ілайда, «Міжнародна валютна система: стан та перспективи розвитку».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2022 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є сучасна міжнародна валютна система.

У роботі розглядаються теоретичні основи функціонування міжнародної валютної системи: розглянуте поняття валюти та валютних відносин у міжнародній сфері; досліджена економічна сутність валютної системи, її види та елементи; охарактеризована світова валютна система та її функції.

Проаналізовано практичні аспекти функціонування міжнародної валютної системи в умовах глобалізації: розглянуті етапи еволюційного розвитку світової валютної системи; зроблена оцінка сучасного стану розвитку міжнародної валютної системи; досліджені інтеграційні процеси та основи функціонування регіональних валютних систем.

Запропоновано напрями перспективного розвитку міжнародної валютної системи; надана оцінка протиріч функціонування та проблем розвитку світової валютної системи; визначені напрями трансформації світової валютної системи та перспективи її розвитку в умовах глобалізаційних процесів.

Ключові слова: валюта, міжнародна валютна система, регіональна валютна система, світовий валютний ринок, міжнародні валютні відносини, валютне регулювання.

ANNOTATION

Basmaz Plaida, "International monetary system: state and prospects of development".

Thesis for Master degree in specialty 292 «International economic relations» under the program «International economy». - Odessa National Economic University. - Odessa, 2022.

Thesis consists of three chapters. Object of study is The object of research is the modern monetary system.

The theoretical bases of functioning of the international monetary system are considered in the work: the concept of currency and currency relations in the international sphere is considered; the economic essence of the currency system, its types and elements are studied; the world monetary system and its functions are characterized.

The practical aspects of the functioning of the international monetary system in the context of globalization are analyzed: the stages of evolutionary development of the world monetary system are considered; an assessment of the

current state of development of the international monetary system; integration processes and bases of functioning of regional currency systems are investigated.

The directions of perspective development of the international monetary system are offered; an assessment of the risks of functioning and problems of development of the world monetary system; the directions of transformation of the world monetary system and prospects of its development in the conditions of globalization processes are defined.

Keywords: currency, international monetary system, regional currency system, world currency market, international currency relations, currency regulation.